Spis treści

ITstęp 9

.. Podziały socjopolityczne i konflikty w Europie 11
lyszard Herbut
.1. Kategoria podziału socjopolitycznego 12
.2. Proces kształtowania się podziałów socjopolitycznych w Europie Zachodniej - model Lipseta i Rokkana a dynamika zmian społecznych 19
.3. Typy podziałów socjopolitycznych dominujące w Europie 24
1.3.1. Podział socjoekonomiczny 24
1.3.2. Podział religijny 28
1.3.3. Podział kulturowo-etniczny 31

!. Partie polityczne - rozważania teoretyczne 33
lyszard Herbut
1.1. Kategoria partii politycznej 34
1.2. Proces instytucjonalizacji partii politycznych 41
1.3. Modele partii politycznej - proces transformacji 44
2.3.1. Partie kadrowe (protopartie) 44
2.3.2. Partie masowe 45
2.3.3. Partie wyborcze 48
2.3.4. Model partii w warunkach transformacji demokratycznej 54

\. Partie polityczne w Europie 61
[ndrzej Antoszewski, Ryszard Herbut
1.1. Rodziny partii politycznych w Europie Zachodniej - 62
3.1.1. Blok partii lewicowych 63
3.1.2. Blok partii liberalnych 69
3.1.3. Blok partii konserwatywno-chrześcijańskich 73
3.1.4. Blok partii radykalnych 80
1.2. Główne rodziny partii politycznych w Europie Środkowej i Wschodniej 87
3.2.1. Biegun socjalistyczny 88
3.2.2. Biegun konserwatywno-chadecki 93
3.2.3. Biegun liberalny 97
3.2.4. Biegun ekstremalny 99
3.2.5. Pozostałe partie 103

4. Systemy partyjne w Europie - rozważania teoretyczne **107**
Ryszard Herbut
4.1. System partyjny jako kategoria teoretyczna 108
4.2. Modele systemu partyjnego - genetyczne i funkcjonalne podejście 111
4.3. Elementy analizy systemu partyjnego 114
4.3.1. Liczba i rozmiar partii 116
4.3.1.1. Relewancja partii politycznej 118
4.3.1.2. Partie małe 120
4.3.2. Poziom polaryzacji systemu partyjnego (dystans między partiami) 124
4.3.3. Wzorce zachowań koalicyjnych 126

5. Systemy partyjne Europy - mechanizmy funkcjonowania 131
Ryszard Herbut
5.1. Systemy partyjne Europy Zachodniej - wzorzec rywalizacji politycznej 132
5.2. Systemy partyjne wybranych państw demokratyzującej się Europy 139

6. Grupy interesu w Europie 153
Jacek Sroka
6.1. Grupy interesu i ich organizacje w demokratycznym ładzie instytucjonalnym 156
6.2. Propozycje definicyjne 158
6.3. Polityka grup interesu w świetle ustaleń modelowych 160
6.4. Polityka grup interesu we współczesnej praktyce europejskiej 162
6.4.1. Poziom państw narodowych 162
6.4.2. Poziom Unii Europejskiej 163

7. Reżimy polityczne państw europejskich **167**
Andrzej Antoszewski
7.1. Pojęcie reżimu politycznego 168
7.2. Parlamentaryzm 169
7.3. Prezydencjalizm 176
7.4. Rozwiązania hybrydalne w Europie Zachodniej 179
7.4.1. Semiprezydencjalizm 179
7.4.2. System rządów konwentu 186
7.5. Reżimy hybrydalne w Europie Środkowej i Wschodniej 188

8. Systemy wyborcze 193
Andrzej Antoszewski
8.1. Wybory i ich funkcje 194
8.2. Cele, funkcje i elementy systemów wyborczych 199
8.3. Pozostałe elementy demokratycznych systemów wyborczych 205
8.4. Polityczne konsekwencje systemów wyborczych 214

9. Władza ustawodawcza 221
Andrzej Antoszewski
9.1. Funkcje parlamentu we współczesnym państwie 222
9.2. Struktura współczesnych parlamentów 232
9.3. Parlament wobec władzy wykonawczej 238

10. Władza wykonawcza 245
Andrzej Antoszewski
10.1. Pojęcie i znaczenie władzy wykonawczej 246

).2. Głowa państwa 248
).3. Rząd jako instytucja władzy wykonawczej 260
).4. Formowanie koalicji gabinetowych 268

1. Władza sądownicza 281
idrzej Antoszewski
1. 1. Istota 1 polityczne znaczenie władzy sądowniczej 282
1.2. Cechy władzy sądowniczej 285
L.3. Sądowa kontrola konstytucyjności prawa w Polsce 287
L.4. Egzekwowanie odpowiedzialności rządzących 291
L.5. Kontrola procesu wyborczego 295
1.6. Kontrola działalności partii politycznych 296
1.7. Ochrona wolności obywatelskich 298

2. Wspólnota Europejska 301
jszard Herbut
Li. Proces integrowania się Europy 302
1.1. Unia Europejska jako system instytucjonalny - proces decyzyjny 307
!.3. Instytucje Unii Europejskiej 315
12.3.1. Rada Unii Europejskiej 316
12.3.2. Komisja Europejska 319
12.3.3. Parlament Europejski 324
2.4. Partie polityczne w Unii Europejskiej 331

króty **nazw partii politycznych oraz koalicji wyborczych** 337

ibliografia 353

pis tabel 362

ideks **nazwisk** 363